

Fagligt [★]fokus

NR. 6 DECEMBER
2019

SNEDKERE OG TØMRERE

**Formandens
klumme**

SIDE 11

**Serie: Bære-
dygtigt byggeri**

SIDE 12

**Utroværdig
miljørapport**

SIDE 14

Fagligt fokus

Medlemsblad for
3F Bygge-, Jord- og Miljø-
arbejdernes Fagforening

Mølle Allé 26
2500 Valby
Tlf.: 70 30 08 26
bjmf@3f.dk
www.3f.dk/bjmf

Tilrettelæggelse og produktion

Lotte Ott (DJ)
lotte.ott@3f.dk
Tlf.: 20 98 37 27

Kontakt

lotte.ott@3f.dk

Ansvarshavende

Claus Westergreen

Layout

Eks-Skolens

Tryk

Specialtrykkeriet Arco

Oplag

8.104 stk.

Udgivelsesplan og deadlines

Fagligt Fokus nr. 1 2020
Deadline: 6. januar
Omdeling: 10. februar

Se hele udgivelsesplanen
bagest i bladet og ved at bruge
denne qr-kode:

SØG OG FIND PÅ

www.3f.dk/bjmf

Find bl.a. 'hvem er hvem', aktiviteter,
nyheder og meget mere.

LEDER

Tak for i år!

AF CLAUD WESTERGREEN, FORMAND FOR BJMF

Et hektisk år er næsten gået, og et nyt og sikkert lige så hektisk venter på den anden side af nytåret. Så lad os huske lidt på det opnåede i årets løb.

BJMF har ført en bunke sager sammen med – og for – medlemmerne. Metroen er næsten færdigbygget på godt og ondt, og vi kan drage en masse erfaringer, der vil komme os og arbejdere på fremtidige store anlægsbyggerier til gode.

Ikke nok med at vi har kæmpet og trukket nogle historisk store sejre hjem, så har vi også så småt påbegyndt det europæiske samarbejde mellem fagforeninger, der er så vigtigt for at EU's kongstanke om arbejdskraftens frie bevægelighed ikke kommer til at betyde fortsat social dumping og uacceptable arbejdsforhold.

Vi har en forhåbning og en forventning om, at den erfaring som de udenlandske arbejdere har gjort sig her i Danmark om at det kan betale sig at stå sammen i en fagforening, vil betyde at de også derhjemme, eller i hvilket som helst andet land, som de måtte tage til fremover for at arbejde, vil melde sig ind i den lokale fagforening.

Hvad vi herhjemme kan og skal gøre, er fortsat at kæmpe for bedre løn- og arbejdsforhold! Vi nærmer os OK20 med hastige skridt og mange arbejdspladser og klubber er allerede på banen med løftet om at vi står sammen i OK20. Herligt at se!

Tid til andre typer aktiviteter har der også været. Årets udgave af Fagenes Fest var endnu engang et tilløbsstykke, om end der sagtens kan komme flere til næste års fest. Den gejst og entusiasme der lægges for dagen, er en oplevelse for alle der er med, om det så er på sidelinjen som heppekor eller aktivt deltagende. Og maden er formidabel, skal det også lige fremhæves!

Fagenes Fest er en gammel hæderkronet tradition fra dengang, hvor hvert fag var organiseret i hver deres fagforening. I dag er der alene i BJMF repræsenteret så mange forskellige faggrupper, at det er svært at nævne dem alle i en leder med begrænset plads. Men netop derfor bliver vores udgave af Fagenes Fest også ekstra vigtig og festlig for den sags skyld. For her er netop muligheden for

på kammeratlig vis at dyste på forskellig vis og samtidig være forenet på kryds og tværs. Det er BJMFs forskellige faglige klubber der arrangerer og stiller aktivister på dagen og dét er også en indsats der fortjener et skulderklap.

3F kongressen har også fyldt i årets løb. Vi har brugt mange kræfter og timer både før, under og efter kongressen, men sådan må det nu engang være når vi har noget på hjerte og gerne vil være med til at bestemme retningen.

Udover de mange faglige møder, aktioner, tildrækning af ny udlærte svende, 1. maj, valgmoder op til folketingsvalget og Europaparlamentsvalget, Fagenes Fest, julearrangement for vores unger og meget mere, så var det også i år, at vi lancerede noget nyt: nemlig musik i Musikhuset. Der har været afholdt to musikarrangementer, begge meget velbesøgte og det er helt sikkert et tiltag der vil forsætte. Dét at kunne mødes på fritidsbasis er også vigtigt for det sociale liv, der meget gerne også skal være i en fagforening.

Lad mig benytte lejligheden til at sige jer alle: Tak for i år! ■

INDHOLD

Vær skarp på giftige stoffer	3
BAM-bus: Mange jern i ilden.....	4
Palæstina: Fagbevægelsen må ind i kampen	6
Hamborgfuger i St. Kongensgade.....	8
Vinterkurser og Masterskills.....	10
Branchernes egne sider.....	11
Samarbejde mod social dumping.....	15
Groft og systematisk snyd	16
Fra fag og klubber	18
Annoncer og aktiviteter	21
Filmanmeldelse: Sorry we missed you	24

TJEK

Vær skarp på giftige stoffer og materialer

Et sjak på Carlsberg har været udsat for epoxy og isocyanater. De forsøgte forgæves at få udleveret sikkerhedsdatablade og endte med at stoppe arbejdet. Men hvad er egentlig reglerne? Hvad skal man være opmærksom på?

TEKST: LOTTE OTT / FOTO: SØREN D. ANDERSEN

I flere måneder blev arbejdsmiljørepræsentanten for et murersjak i Carlsberg Byen fyldt med løgn. Han havde mistanke om, at der blev brugt giftige stoffer på byggepladsen, men fik igen og igen besked fra byggeledelsen om, at der ikke var nogle problemer med produkterne.

Det hele er nu endt med, at alt arbejdet er blevet stoppet og næsten hele det 18 mand store murersjak, der til sidst nedlagde arbejdet, er blevet fyret. Fagforeningen har meldt arbejdsmiljø-

jøkoordinatoren fra firmaet R+ Rådgivning til politiet ud fra den formening, at sikkerhedskoordinatoren ikke har overholdt dansk lovgivning.

Hvad skal man gøre, ved mistanke om at et sjak arbejder med giftige stoffer og materialer på en måde, der kan udsætte andre for fare?

TJEK »PLANEN FOR SIKKERHED OG SUNDHED«

– den skal være tilgængelig for alle ansatte på pladsen og indeholde

information om, hvor der foregår arbejde med farlige stoffer.

Bygherren skal sørge for, at den udpegede arbejdsmiljøkoordinator laver en Plan for sikkerhed og sundhed (PSS), mens der projekteres og inden byggestart. *Planen skal opdateres løbende i udførelsesfasen*

TJEK SIKKERHEDSDATABLADET ELLER MAL KODERNE PÅ EMBALLAGEN

Leverandører af farlige kemiske stoffer og blandinger skal udarbejde sikkerhedsdatablade, der oplyser om det kemiske stof eller blandings egenskaber og farer. Sikkerhedsdatabladet skal desuden oplyse om de forholdsregler, man skal træffe, når man bruger stoffet eller blandingen.

Vigtigt: ved mistanke om farlige stoffer er mundtlige udsagn ikke nok – du skal altid se tingen på skrift.

STOP ARBEJDET

Ved begrundet mistanke om risiko for udsættelse for epoxy og isocyanater, har man ret til at nægte at arbejde i området. Mistanke kan for eksempel være, hvis stofferne lugter grimt eller hvis stofferne består af 2 dele der skal blandes og der svines med håndteringen. Arbejdsstandsning skal straks meddeles firmaet. Firmaet kan eventuelt anvise andet arbejde i ventetiden. ■

UDDANNELSE

Få tjek på epoxy og isocyanater

Tag på to-dages kursus i uge 5 og 6

TEKST: LOTTE OTT

Epoxy og isocyanater bruges i bl.a. malevarer, fugtspærre, gulvbelægnings, tætningsmaterialer til beton, fugemasser og klæbemidler. Det er et krav at man har gennemført kursus for at arbejde med disse stoffer.

I uge 5 og 6, hvor erhvervsskoler over hele landet tilbyder AMU-kurser, bliver kurset udbudt flere steder. Bl.a. på Next i København og Roskilde Tekniske Skole.

Uddannelsen veksler mellem praksis og teori, og indeholder bl.a.:

- Arbejdstilsynets vejledninger og arbejdsmiljølovgivningen.
- Læsning og forståelse af brugsanvisninger/sikkerhedsdatablade og MAL-koder
- Valg af de rigtige værnemidler og identificering af sundhedsrisici.
- Skiltning og advarselstavler

Hvordan skal understøbningen af fundamenterne laves? Der er ikke plads til maskiner – dvs. det skal gøres i hånden. Men kan det gøres på en anden måde? Jesper Nielsen fra BAM-bus bliver spurgt til råds og der bliver talt mulige løsninger.

BYGGERIETS ARBEJDSMILJØBUS

Mange jern i ilden

BAM-bus' adelsmærke er at finde løsninger, nye måder at arbejde på, og gå i dialog med alle på byggepladsen, så arbejdsmiljøet bliver bedre. Fotograf Søren D. Andersen var med bussen en enkelt formiddag.

TEKST: SØREN D. ANDERSEN OG LOTTE OTT / FOTO: SØREN D. ANDERSEN

En tidlig morgen i sensommeren starter Byggeriets Arbejdsmiljøbus en helt almindelig formiddagstur rundt til københavnske byggepladser. Det er Jesper Nielsen, der sidder bag rattet og med sig, har han Fagligt Fokus' foto-

graf Søren D. Andersen, der vil prøve at finde ud af hvad BAM-bus egentlig laver.

Turen starter på byggepladsen Geologisk Museum. Her er flere firmaer i gang med en totalrenovering af de fredede bygningerne.

Hvad er **BAM-BUS**?

Byggeriets Arbejdsmiljøbus, forkortet som BAM-BUS, er en mobil konsulenttjeneste, som har til formål at formidle god arbejdsmiljøpraksis til byggepladser og til byggevirksomhederne og deres ansatte.

BAM-BUS er ikke kontrolmyndighed eller en kommerciel arbejdsmiljørådgiver eller kursusudbyder, men organisationernes egen formidlingsvirksomhed om arbejdsmiljø.

BAM-BUS blev etableret i 2008 af Dansk Byggeri, Forbundet Træ-Industri-Byg, Fagligt

Fælles Forbund, Blik- og Rørarbejderforbundet, Dansk El-Forbund, Dansk Metal og BJMF København som led i overenskomsten mellem disse organisationer og er finansieret af en særlig pulje i Byggeriets Udviklingsfond om samarbejde og arbejdsmiljø.

Det koster derfor ikke virksomhederne ekstra at benytte Byggeriets Arbejdsmiljøbus.

Efterfølgende er også Danske Isoleringsfirmaers Brancheforening, Dansk Håndværk, Kooperationen og Bygherreforeningen i Danmark indtrådt i Byggeriets Arbejdsmiljøbus.

Jesper skal møde arbejdsmiljøledere fra Entreprenørfirmaet Aarsleff, nedrivningsfirmaet Tscherning og bygherrerådgiveren.

VAND MOD FARLIGT STØV

Der er tale om et projekt, hvor man vil prøve at bruge vand i stedet for at skulle lave et telt med undertryk og andre ting for at sikre medarbejderne mod asbest, zink, kviksølv, bly og andre skadelige stoffer.

Systemet skal gennemprøves, når man laver gennemboringer i murene til rør og andre installationer. Meningen er at lave gennem boring i murene uden at der kommer støv ud i luften, samtidig med at farlige stoffer bliver optaget af vandet. På denne måde bliver det også let af skaffe de farlige stoffer af vejen.

OMFATTENDE FORBEREDELSE

Da der skal bores rigtig mange huller i dette byggeprojekt, er det et oplagt sted at lave et forsøg og herefter evt. sætte det i system. Men det kræver meget forberedelse at få et sådant projekt op at stå:

- Hvad skal der ske?
- Hvem skal med?
- Hvem sørger for hvad?
- Hvem har maskinerne eller materialerne?
- Skal der laves et forstudie ...?

Med andre ord skal der snakkes en bunke, nedskrives en masse.

Ude på pladsen, hvor både Tscherning og bygherrerådgiver er til stede, bliver der også holdt møde og talt om, at metoden har været prøvet og virker på gulve, men hvordan gøres det ved gennem boring af vægge?

Jesper Nielsen fra BAM-bus (th.) forklarer sikkerhedskoordinatorer fra Entreprenørfirmaet Aarsleff og nedrivningsfirmaet Tscherning hvordan han forestiller sig at boring med vand kan foregå.

Der forestår et stort arbejde om, hvor og hvornår der skal bores m.v.

HÅNDGRAVNING ... DET ER SELVMORD

Inden BAM-BUS er færdig, skal Jesper også mødes med byggelederne fra Aarsleff som er ved at planlægge, understøbning af fundamenterne.

Det skal ske på en bestemt måde, men da der ikke er plads til maskiner, skal der findes på andre metoder – håndgravning vil nærmest være selvmord.

Der bliver kigget på tegninger og vi går ud og kigger på problemet. Der er også et forsikringsmæssigt aspekt inde i billedet, da de forlanger, at det skal gøres på den måde, som det først blev besluttet.

Jesper vil kontakte den overordnede koordinator for arbejdsmiljøet, Thomas Fløe, før der bruges rigtig meget tid på at forsøge en anden løsning, hvis den allerede er der eller er på vej.

MANGE FLERE BESØG PÅ PLADSEN

Så er det videre, men på vej ud af pladsen stopper en murer op og forklarer at der er så meget andet arbejde også. Han forklarer, at der bl.a. er taget en hel facade på 20.000 sten ned.

Det er foregået sten for sten for at facaden igen kan blive muret op i 2020.

Han vil gerne vise os pladsen, men vi har desværre ikke tid. Jesper lover ham at komme tilbage mange gange til denne plads, der i hvert fald kommer til at være mere en tre år.

STENVOGN OG HØREVÆRN

Så går turen til en stor villa i Hellerup, hvor et murersjak er i gang med at renovere, mens

familien i huset må bo på 2. sal med to deres børn.

Det er en støvet og lidt rodet plads, men vi kommer først og fremmest, fordi murerarbejdsmanden har lånt en speciel sten- og materialevogn, der er batteridrevet.

Murerarbejdsmanden er total begejstret for »dyret« og håber, at mester vil investere i en sådan, selvom den koster lidt over 20.000 kr., men så kan den også spares en masse tid.

Herefter har Jesper en aftale et andet sted med en repræsentant fra firmaet 3M, der har nogle nye høreværn, som BAM-bus gerne vil afprøve. Høreværnet sorterer støj på en sådan måde, at når en vinkelsliber går i gang lige bag en, kan man stadig tale sammen – uden ørerne tager skade.

Med høreværnet på lyder 3M-repræsentantens høje klap bagved bare som en blød lyd, der ikke generer ørerne. ■

Kontakt BAM-bus København

Jesper Nielsen
KONSULENT
jni@bam-bus.dk
tlf. 41 33 66 71

Claus Mehlsen
KONSULENT
cm@bam-bus.dk
tlf. 41 33 66 72

Jesper Krag Christiansen
KONSULENT
jkc@bam-bus.dk
tlf. 41 33 66 70

BAM-BUS

Vi kommer med det samme

Byggeriets Arbejdsmiljøbus er blevet en succes. Fagligt Fokus har spurgt Jesper Nielsen, en af de tre faglige konsulenter i København, hvad succesen skyldes.

TEKST: LOTTE OTT

Hvad kan BAMBUS, som AT ikke kan?

Vi kan i højere grad vejlede og rådgive, fordi vi har bedre tid til at sætte folk ind i tingene.

Det bliver meget en praktisk anvisning. Vi slår ikke folk i hovedet eller giver påbud, men prøver at få folk til at tænke over, hvad de laver og få dem selv til at gøre noget for et mere sikkert og sundt arbejdsmiljø.

Hvad er BAM-bus' succes?

Vi fylder et hul ud. Dels er vi hurtige på aftrækkeren – og det ved folk. Vi kommer med det samme, hvis der er akut brug for os. Vi kan nemmere flytte rundt på opgaverne, så vi skubber de langsigtede opgaver, til fordel for de akutte.

Dels er vores perspektiv at hjælpe folk og ikke slå dem oveni hovedet. Vi får tit spørgsmål: Jamen hvad skal vi så gøre? Det prøver vi at finde løsninger på sammen med folk.

Er der brug for tekniske hjælpemidler til at løfte tunge vinduer eller en el-stenvogn til at flytte materialer kan man låne dem af os og afprøve det en til en. Det gør det lettere at beslutte hvad der skal købes eller lejes.

Hvordan bliver I involveret?

De fleste ringer efter os – det kan være både arbejdsgivere og ansatte. Mange snakker med deres arbejdsgiver/mester og i fællesskab ringer de til os. Det er et godt udgangspunkt for at finde nogle løsninger. Vi laver også en del opsøgende arbejde. ■

Fagbevægelsen må ind i kampen MOD APARTHEID

Hvad rager den palæstinensiske kamp for frihed egentlig os som fagforening og arbejdere i Danmark?

En hel del, mener en gruppe fagligt aktive, som i oktober har været på studietur i Palæstina.

TEKST: FAGLIGT PALÆSTINA NETVÆRK / FOTO: JAN MATHISEN

Kalenderen skriver midt oktober. 3F har holdt kongres og de store linjer for, hvad vores fagforbund skal kæmpe for de kommende tre år, er blevet lagt.

Der er en masse fine ting på programmet, men der mangler et specielt vigtigt internationalt perspektiv, hvis du spørger fem fagligt aktive, som har været på en 10 dages studietur til Palæstina: Hvordan støtter vi den palæstinensiske kamp for frihed, fred og retfærdighed?

»Den israelske besættelse har foregået i enormt lang tid og det ser ikke ud til, at der kommer en ende på den. Derfor mener jeg, at vi som arbejdere, har en pligt til at vise solidaritet overfor palæstinenserne. Vores faglige kammerater i Norges LO og senest TUC har taget stilling – nu er det altså på tide, vi rykker her i Danmark!«, siger murersvend Peter Christensen.

Turen har været begivenhedsrig, og den lille gruppe er blevet

meget klogere på livet under besættelsen og de problemer som følger med, men også på hvad man kan gøre for at støtte op.

»Vi har besøgt en masse forskellige organisationer og fagforeninger i Palæstina. Og når vi spørger dem, hvordan vi kan støtte op her fra Danmark, peger de fleste på boykot af Israel«, siger tømrersvend Jonas Brynnum.

BESÆTTELSE, BOSÆTTELSE OG APARTHEIDMUR

Lige siden oprettelsen af den israelske stat, har der været store problemer i regionen. Selve oprettelsen af Israel førte til at mere end 700.000 palæstinensere blev fordrevet fra deres hjem, imens over 400 landsbyer blev jævnet med jorden af israelske paramilitære grupper.

Siden er situationen blot blevet værre. I 1967 besatte Israel store dele af Vestbredden, og andre områder. I 1993 underskrev

lederen af PLO Yasser Arafat og Israels daværende premierminister Yitzhak Rabin Osloaftalen, der skulle danne grundlaget for en to stats-løsning.

Virkeligheden har dog vist sig at være anderledes. Lige siden Osloaftalen er der kommet flere og flere bosættelser, imens at palæstinenserne bliver fordrevet fra deres land.

Alle bosættelser er ulovlige ifølge international lovgivning. Derudover er mange af bosættelserne fanatiske voldsmænd. Der er utallige rapporter om overfald på palæstinensere, både på landet og i byerne.

»I Hebron har palæstinenserne været nødt til at overdække den centrale handelsgade med net og nogle steder metalplader, fordi bosættelserne kaster deres skrald og alt muligt ned i hovedet på folk. Dette sker samtidig med at palæstinenserne er blevet afskåret fra store dele af deres by, af »sikker-

hedshensyn« til de få hundreder bosættere, som har valgt at kolonisere den historiske by«, siger murersvend Michael Hansen.

Udover bosættelserne fylder restriktionerne for palæstinenserne ret til bevægelse og adgang til deres eget land en stor rolle. Det israelske militær opsætter jævnligt checkpoints, både bevægelige og permanente, som de kan lukke når de har lyst.

Derudover har de bygget en stor mur, der går et godt stykke udover grænsen og som indkapsler strategisk vigtige steder.

»Israelerne har bygget muren henover folks land. I Tulkarem er landmændene nødt til at krydse et checkpoint, som kun har åbent tre gange om dagen (eller når israelerne vil). Vi har set det med vores egne øjne. Nu har de endda sat betonblokke op, så folk ikke kan køre igennem med traktorer eller trailere. Det vil sige, at landmændene selv skal bære deres oliven mange

- ◀ *Muren midt i Bethlehem med malerier og annoncer, tacs og tekster, samt den karakteristiske nøgle, der symboliserer, palæstinenserne har håb om en dag at vende hjem til de huse, israelerne har fordrevet dem fra.*

kilometer. Det er ren chikane og landtyveri», siger murerarbejdsmand Niklas Bahn.

Når det kommer til lovgivning, bliver apartheidregimet tydeligt: Israelerne (hvad enten de er bosættere eller bor i selve Israel) er under civil lovgivning, mens palæstinenserne er underlagt militær lovgivning.

Det betyder blandt andet, at den kriminelle lavalder er 12 år for palæstinensere, at alle palæstinensiske partier og politiske symboler (såsom det palæstinensiske flag) er ulovlige og at man skal for en militær domstol, som har en domfældelsesrate på 99,7%.

Dertil kommer israelernes flittige brug af administrative fængslinger, hvor palæstinensere kan fængsles uden rettergang og uden sigtelse i seks måneder ad gangen, som kan fornyes i det uendelige. Hvis dette ikke skulle være nok, bruger israelerne systematisk tortur under afhøringer af palæstinensiske fanger.

IKKE BARE ET SPØRGSMÅL OM RELIGION

Situationen i Palæstina i dag er ikke blot opstået på grund af religiøse uenigheder. Hvis man graver lidt dybere, bliver det tydeligt, at det i høj grad er en kamp om land og ressourcer.

Mange palæstinensere ser sig nødsaget til at søge arbejde i selve Israel eller en bosættelse, pga. den svære økonomiske situation. Man anslår, at der arbejder ca. 200.000 palæstinensere i Israel, for ikke at nævne alle dem der krydser illegalt. De udgør en enorm gruppe af underbetalt arbejdskraft og er primært beskæftiget i brancher med hårdt fysisk arbejde, hvilket er en kilde til kæmpeprofit for israelske firmaer. Det samme mønster tegner sig i bosættelserne.

Hertil kommer fordelingen af vand. I Jordandalen, som indeholder en masse grundvand, har israelerne i dag taget kontrollen

med distributionen. Så i praksis er mange af palæstinenserne tvunget til at købe deres eget vand fra selvsamme tyveknægt, som har stjålet det i første omgang.

Til sammenligning bruger en gennemsnitlig palæstinenser 70 liter vand om dagen, imens israelerne bruger 300 liter.

Den frugtbare jord er der også kamp om. Jordandalen udgør cirka 30 procent af Vestbredden og bliver af flere eksperter kaldt for et naturligt drivhus pga. klimaet og den frugtbare jord, samt de store vandressourcer, som findes i undergrunden.

Man kan tænke sig til, at det blandt andet er derfor, at den israelske præsident Netanyahu for nyligt har sagt, at han vil anerkende alle bosættelserne i Jordandalen og gøre det til en officiel del af Israel.

TID TIL HANDLING

De fem aktivister fra BJMF vil bruge turen og deres nye viden til at få gang i et Palæstina solidaritetsnetværk, som skal være drevet på medlemsbasis. De starter i København og inden for 3F, men håber på at lignende initiativer kan sprede sig til andre dele af fagbevægelsen.

»Det er på tide, at vi sætter handling bag ordet solidaritet og tager aktiv stilling til de uretfærdigheder, som finder sted i Palæstina. Ligesom man gjorde med apartheid i Sydafrika, kan vi igennem den internationale Boykot, deinvesterings og sanktions-kampagne (BDS) være med til at lægge pres på Israel og få dem til at stoppe besættelsen og apartheidregimet. Derfor skal vi fremadrettet have 3F og bagefter FH til at tilslutte sig BDS. Vi har tidligere gjort det i SID, og nu er det altså på tide vi handler igen. Når man tier, så samtykker man – og det har aldrig været fagbevægelsens rolle!«, siger Jan Mathisen, 3F København. ■

Israelsk Checkpoint midt i en palæstinensisk olivenplantage.

Muren ved Bethlehem med skydetårn.

Muren langs hovedvejen til Bethlehem.

Fire friske fyre fra BJMF: Niklas, Jonas, Michael og Peter.

BRÆNDTE FUGER

Hamborgfuger i St. Kongensgade

To unge murersvende og en lærling laver brændte fuger og synes det er megafedt.

TEKST LOTTE OTT / FOTO: SØREN D. ANDERSEN

Bag inddækningen i St. Kongensgade 79 ser det ud som om der er indrettet udekøkken på stillet. Bag en halv murerbalje står et gasblus. Det ryger og der lugter svagt af varm olie.

Men det er ikke mad, der bliver lavet her. Det er brændte fuger.

Percy Melendez og Tommy Olsen, murersvende er sammen med lærling Mathias Alm Dahl ret begejstrede for det usædvanlige arbejde, de er i gang med. Tommy har prøvet det før på bl.a. Dannerstiftelsen og de to andre er efter to måneder så godt som oplærte.

NOGET AT BLÆRE SIG MED

De tre arbejder for OPN A/S, der har gjort har gjort brændte fuger til sit speciale. De går timeløn og har end ikke overvejet at akkordere det, eftersom det slet ikke er nævnt i prislisten.

– Det er megafedt at være med til det her, siger Mathias, og mener nok at han har noget

at blære sig med, når han kommer næste skoleophold.

– Det er meget spændende, supplerer Percy. Det er en udfordring og anderledes at arbejde med ild og jern.

BRANDVARME JERN

Da OPN's folk kom til var alle de gamle fuger krattet ud og klar til at blive fuget med juramørtel, der er uden cement og som typisk bruges til gamle sten, der er mere bløde end nutidens.

Når fugen er lagt, trækkes et brandvarmt jern dyppet i linolie fra den ene ende af fugen til den anden. Olien sørger for sammen med varmen at give en glat overflade. Varmen hærder desuden mørtlen, så den bliver siddende.

Der ligger flere jern oveni gasbluset, så jernene hele tiden har den meget høje temperatur, der skal til. Nogle af dem ser gamle og slidte ud. Nogle helt nye.

– Vi har fået dem lavet hos smeden, fortæller Tommy og viser de forskellige jern frem. De har alle samme profil, som ligner et M, men de har forskellig størrelse – lange jern til lejevugerne (de vandrette) og korte jern studsugerne (de lodrette).

NØRKLEARBEJDE

Studsene er der mange af, men de er lidt nemmere at fuge end lejerne, der kræver et fastspændt bræt i vatter inden fugen køres på og brændes. Jernene skal renses med en stålbørste efter hver trækning, da evt. rester af mørtel vil lave mærker i fugen.

Når fugen er brændt, skal alt den overflødig mørtel forsigtigt fjernes. De nye brændte fuger skal vandes 2-3 gange om dagen for ikke at tørre for hurtigt og risikere at slå revner.

De er først gennemhærdede efter ca. 14 dage. ■

Murerlærling Mathias Alm Dahl sammen med murersvendene Percy Melendez og Tommy Olsen foran de brændte fuger.

Brændte fuger

Før 1850'erne blev næsten al murværk i byer i Danmark dækket med puds, kalkning, liliemaling mv.

Men i løbet af de næste 50-70 år blev det moderne at lade murene stå udækket. Det skyldtes bl.a. et byggeboom for at kunne huse det store ryk fra land til by. Og her skulle det gå hurtigt og uden for meget pynt og staffage.

Men det fik åbnet både arkitekters og bygherrers øjne for mulighederne for at variere facadens udtryk med stenenes farve og forbandt samt fugernes farve og detaljering.

I den forbindelse opstod en række nye forbandter og der opstod også nye former for dekorede fuger – herunder brændte fuger.

Kilde: Søren Vadstrup, Center for Bygningsbevaring i Raadvad.

Om huset

Forhuset er opført 1832-33 for sukkerraffinadeur C. Hedmann. I 1890 omtales kælder og 1. etage som kvaderpudset og oliemalet og den øvrige facade som pibestilksfuget.

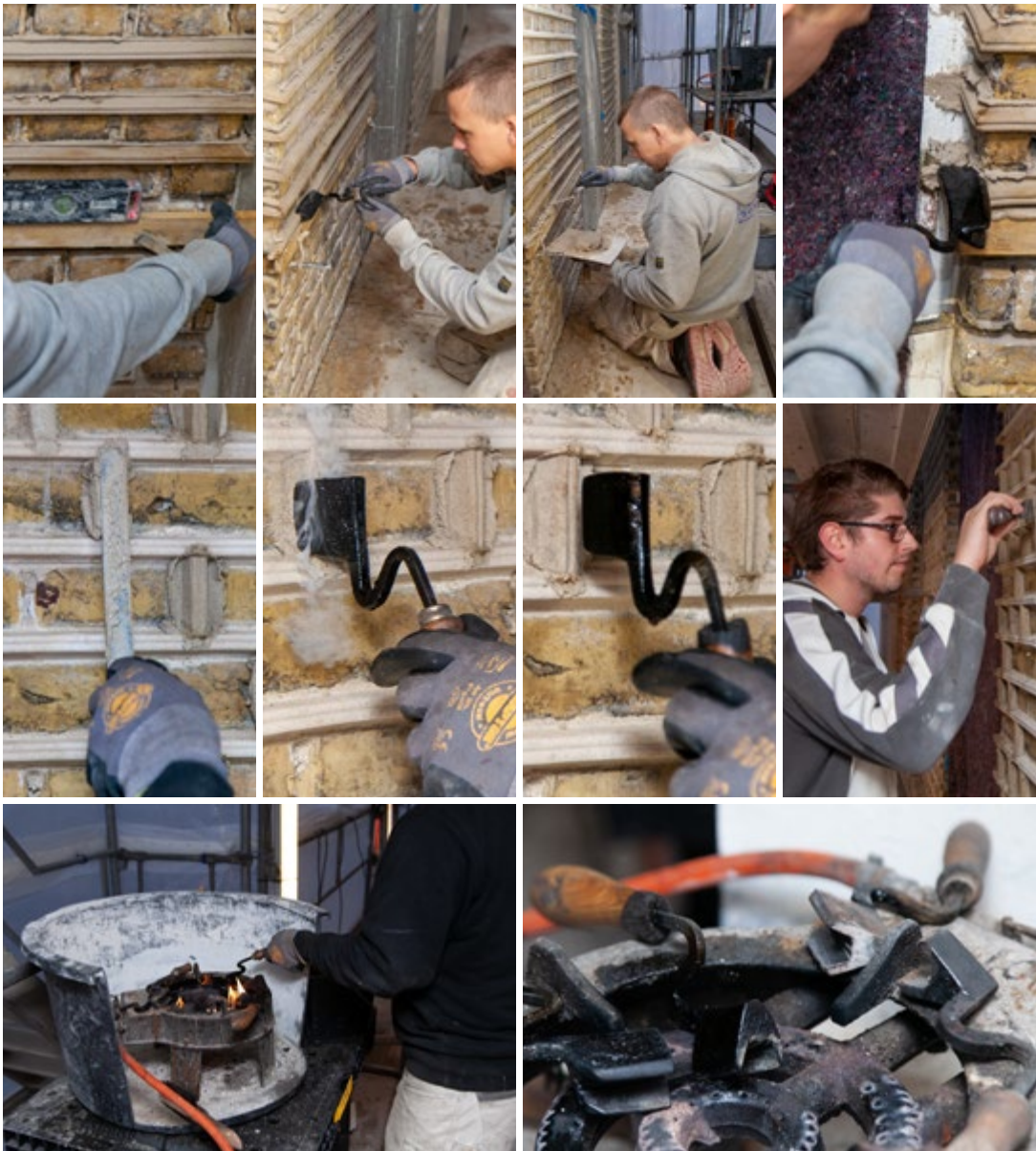
Tegninger fra 1889 viser, at der dengang var butik og portnerbolig i forhusets kælder. I de øvrige etager var boliger.

I 1942 var der pensionat på 1. - 4. sal. Pension Lindahl udlejede under krigen 3. og 4. sal til den tyske krigsmarine. den 16. november 1943 udførte sabotagegruppen Holger Danske en sabotage mod pensionatet. De hejste en 7,5 kg.-bombe ned i skorstenen. Bomben sprang og raserede begge etager og sårede en del tyskere. Efter dette blev der sat pigtrådsforskningsninger og vagter på tagene af andre tyskbesatte ejendomme i København.

Fra 1964 var der hotel, og fra 1984 kontorer og møderum.

I dag anvendes kælder og stueetagen til børnehave og resten er indrettet til boliger.

Kilde: Kulturarv.dk og »Sabotør i Holger Danske« af Peter Birkelund.

Bliver du **hjemsendt til vinter?**

Få løbende mails om vinterkurser

Brug vinteren til at få mere viden, og fortæl mester at i stedet for at hjemsende dig, kan han sende dig på kursus og ovenikøbet få 172 kr. i løntabsgodtgørelse.

Hvis du tilmelder til nyhedsbrevet »Vinterkurser« fra Byggeriets Uddannelser, får du en mail hver anden uge, der fortæller om de kommende 14 dages kurser inden for byggeriet.

Disse mails modtager du fra november til marts måned.

Tilmeld dig nyhedsbrevet:
www.bygud.dk/voksen-efteruddannelser/vinterkurser/

FLERE ANSATTE

Arbejdstilsynet **styrket**

Politisk aftale giver 460 mio. til bedre arbejdsmiljø

En af de første synlige konsekvenser af den politiske aftale, der blev indgået i foråret om at styrke arbejdsmiljøet med 460 mio. kr. frem mod 2022 bliver flere tilsynsførende på besøg på arbejdspladserne. Det skriver Arbejdstilsynet i sit nyhedsbrev.

Fra 1. januar 2020 vil der være cirka 80 flere medarbejdere i form af tilsynsførende, faglige medarbejdere og supportere rundt omkring på landets tilsynscentre og på Landskronagade i København. De skal være med til at styrke Arbejdstilsynets indsats ude på arbejdspladserne og løfte de politiske initiativer i aftalen.

Det er første gang siden 2007, at tilsynet ansætter folk i så stor skala.

Politikerne har prioriteret fire områder, som de nye ansatte skal varetage:

- 1. Arbejdstilsynets skal i højere grad målrette tilsynet til de virksomheder, der har størst risiko for arbejdsmiljøproblemer.
- 2. Arbejdstilsynet får flere redskaber bl.a. til at håndtere dårligt psykisk arbejdsmiljø på landets arbejdspladser.
- 3. Arbejdstilsynet skal have bedre mulighed for at vejlede virksomhederne i at undgå fysisk og psykisk nedslidning og forebyggelse af arbejdsulykker.
- 4. Arbejdstilsynet skal styrke indsatsen mod social dumping for at bidrage til mere ordnede forhold på danske arbejdspladser. ■

Rettelse

I sidste nummer af Fagligt Fokus skrev vi fejlagtigt under overskriften: BJMF'ere valg til tillidsposter Silas Klein Jensen. Silas blev godt nok valgt, men er ikke valgt for BJMF, men derimod for 3F Nordsjælland. Beklager.

KVINDEGYMNASTIK

Nomineret til **hæderspris**

Igennem mange år har håndværkerkvinder kunnet deltage i gymnastik i fagligt regi. Initiativet blev indstillet til at modtage Arkil Hæderspris, der blev uddelt i oktober

TEKST: LOTTE OTT / FOTO: RONJA VON STAMM JONASSON

Mandage i vintermånederne har gennem mange år været helliget gymnastik og faglig snak for håndværkerkvinder. Det er frivillige ildsjæle, der står bag, hvad de kalder fysisk og psykisk styrketræning for kvinder i håndværk.

I år blev initiativet med det mundrette navn: *Kvinde, Håndværker, Krop og Faglighed* indstillet til Arkil Hæderspris, men fik den ikke.

– Desværre fik vi ikke prisen, men vi har haft meget glæde af at stå sammen om at udarbejde ansøgning og video. Der var 20 ind-

stillede, og vi var blandt de nominerede, det er jo et plaster på såret, siger Hanne Nielsen, tømrer, der sammen med Karin Pryn, snedker var indstillere til prisen.

Gymnastikken fortsætter med instruktør, debatter og fællesskab og de aktive kvinder vil bruge den video der er blevet lavet, samt omtalen til at nå endnu længere ud med det gratis tilbud til kvinder i håndværksfag. ■

Se videoen på Youtube. Søg efter Arkil.
Se den kommende sæson side 18

Initiativet *Kvinde, håndværker, krop og faglighed* var nomineret til Arkils hæderspris, men måtte nøjes med et par buketter og ingen priser.

Kursuskataloget er kommet

Landsdækkende efteruddannelse for byggebranchen

En række erhvervsskoler landet over er gået sammen om at udbyde relevante efteruddannelseskurser for bygningsarbejdere. Kurserne ligger i uge 5 og 6, hvor byggeriet ofte alligevel ligger stille.

Kom ind i fagforeningen og hent det omfattende kursuskatalog eller læs mere på www.bygud.dk

Formandens klumme

TEKST: RASMUS DAMM LYSKOV, FORMAND
FOR SNEDKER-TØMRERNES BRANCHEKLUB
I KØBENHAVN

Overenskomstforhandlingerne er godt i gang. I forhandlingsudvalget har vi været samlet med Dansk Byggeris forhandlingsudvalg og drøftet protokollater og akkordpriser på dampspærre, isolering, beslag i afsnit 09.08, pladebeklædning på facader, tagbrædder, dobbelt skinnesystem og Inventar.

Det er ikke nyt, at der bliver rørt rundt i gryden med priser og protokollater, men det nye denne her gang er, at arbejdsgiverne har sendt tre repræsentanter med deres forhandlere og de vil rigtig gerne, som os, finde frem til gode løsninger, der gør prislisten mere brugbar.

Det er et spændende tiltag. På overenskomstdelen har vi i forhandlingsudvalget været samlet og gennemset alle de indsendte krav.

Hovedtemaerne ved denne overenskomstforhandling er summeret således op:

Bedre lønforhold. Værn mod social dumping. Arbejdstidsforbedringer. Bedre uddannelse. Forbedring af forhold for tillidsvalgte og arbejdsmiljø.

Det er ud fra disse temaer, at I skal besvare den spørgeskema-undersøgelse forbundet sender ud. Jeres svar vil indgå i de kommende forhandlinger som pejlemærker.

Til sidst vil jeg gerne sige tak til de par og halvfjerds kollegaer, der dukkede op på brancheklubbens generalforsamling i oktober. Tak for genvalg, jeg glæder mig til at tage fat i opgaverne i det kommende år. ■

SNEDKER-TØMRERNES BRANCHEKLUB

Nyt fra generalforsamlingen

Efteruddannelse, OK og arbejdsmiljø var bl.a. på dagsorden

TEKST: HELGA MATHIASSEN / FOTO: THOMAS GREVE

ST-klubbens årlige generalforsamling løb af stablen den 23. oktober. Over 70 svende var mødt op, og der var gode diskussioner og mange vigtige input til debatten.

ARBEJDSMILJØ FYLDER MEGET

Der blev bl.a. diskuteret efteruddannelse, organisering af udenlandske kolleger og OK20.

Arbejdsmiljøet fyldte en del i debatterne og især skal asbest mere på dagsordenen fremover. Der er alt for lidt fokus på, hvor farligt selv minimale mængder af asbest er.

Samtidig er asbest til stede mange flere steder end vi tror. Det fyldte en del under generalforsamlingens debat, og det er noget brancheklubben kommer til at beskæftige sig mere med.

OK20: VI FORVENTER STORE INDRØMMELSER FRA ARBEJDSGIVERNE

Tonen blev slået an til de kommende overenskomstforhandlinger med gæstetaler fra socialpædagogernes næstformand Jan Hoby.

Tømrer-snedkerne i København er klar til at kæmpe for et godt resultat, og brancheklubben kommer til at køre kampagne resten af efteråret og henover vinteren.

Ingen skal være i tvivl om, at efter flere år med opsving i byggebranchen, så forventer de københavnske tømrer-snedkere nogle seriøse indrømmelser fra arbejdsgiverne. ■

Den nye bestyrelse

Formand: Rasmus Damm Lyskov

Næstformand: Helga Mathiasen

Kasserer: Klaus Flink Grønkjær

Bestyrelsesmedlemmer: Stefan Bugge, Peter Facius, Thomas Greve, Martin Johansen

Repræsentanter for svendeklubber

i bestyrelsen: Jon Vesterby fra Deko, Søren Jensen fra Jakon

Tømrer-snedkerne i København er klar til at kæmpe for et godt resultat, og brancheklubben kommer til at køre kampagne resten af efteråret og henover vinteren.

Serie: Bæredygtigt byggeri

Byggeriget står for en enormt stor del af CO₂-udledningen. Men der er masser af muligheder for at bygge mere bæredygtigt og klimavenligt end vi går i dag. Det handler både om hvilke materialer man bygger med, hvor

meget der bliver genanvendt og hvor mange år det vi bygger holder. De næste numre af Snedker-Tømrer-indstikket vil vi bringe en eller to artikler, der stiller skarpt på bæredygtigt byggeri.

BÆREDYGTIGE BYGGEPLADSER

Hvordan skaber vi dem?

Skal ændringer i byggebranchen komme oppefra, fra bygherrer og via mere regulering? Eller har håndværkere og byggeledere også en rolle at spille i den grønne omstilling af byggeriet?

TEKST: JETTE HAGENSEN, ENVICE / FOTO OG INTERVIEW: HANNE HJORTH, NABOSKAB

Kooperationen har stukket en finger i jorden og besøgt en byggeplads i Skanderborg.

– Der kan godt være en hel palle med gips, der ryger ud, simpelthen fordi det er billigere end at opbevare det. Materialerne er jo så billige, siger Max, der er sjakbajs hos Hustømmerne.

– Vi skal hellere bestille for mange materialer end at stå og

mangle. Det koster. Det er billigere at smide det ud, end at have folk til at stå og vente.

På byggepladsen i Skanderborg er 140 almene boliger under totalrenovering. Jorton og Hustømmerne står for arbejdet. Vi har spurgt en gruppe håndværkere og byggeledere om, hvad de tænker om bæredygtighed, og om de oplever, at de kan hjælpe

til, når der skal spares på CO₂ udledningen.

Det er især spild af byggematerialer, mangelfuld affaldssortering, og nogle steder de dårligt isolerede skurvogne, som sluger en masse energi, der bliver nævnt.

På denne byggeplads er skurene dog isolerede og opvarmet med fjernvarme. Der er også rimelig plads til affaldssortering. På

andre byggepladser kan mangel på plads være et problem for affaldssorteringen.

BÆREDYGTIGHED I UDBUDET

Vi er jo underlagt tilbuddet. Er der ikke noget (om bæredygtighed) i udbuddet..., siger Anders Hougaard Jensen, der er projektleder hos Jorton, underforstået at så sker der nok ikke noget.

Tømmerne fremhæver, at der er kommet meget mere opmærksomhed på affaldssortering. Men der er store forskelle fra byggeplads til byggeplads. Og der er forskel på hvor meget tid man synes, man vil bruge på det.

– I første omgang handler det jo om penge, følger han til. Han mener derfor, at bæredygtige tiltag skal komme fra ledelsen. Han er dog også indstillet på, at kulturen kan blive bedre.

– Så længe man ved hvad det er, så tager det jo ikke længere tid at affaldssortere, siger han og tilføjer:

– Jeg ærgrer mig da, når der er spild. Den der ligegyldige holdning. F.eks. en pose cement. Den bliver våd og så står der en hel palle, der ikke kan bruges.

GENBRUG KRÆVER EN EKSTRA INDSATS

Flere af tømrerne på byggepladsen erkender, at de godt kan blive bedre til at genbruge noget mere.

– Vi mangler virkelig noget bedre opbevaring, så vores ting ikke går til. Materialerne bliver skæve, hvis de ikke bliver opbevaret ved stuetemperatur. Det er jo penge ud ad vinduet, siger en af tømrerne.

Det hænder, at byggelederen sælger nogle vinduer i Den Blå Avis, eller giver medarbejderne gipsskruer med hjem. Det er bedre end at smide dem ud. En anden tømrer har et forslag:

– Der hvor man kunne gøre noget, det er dem der måler op, enten formænd eller os selv. Her kan der opstå masser af spild, hvis vi måler forkert. Og det koster jo.

HVOR LIGGER HUNDEN BEGRAVET?

Tilbage hos byggelederne spørger vi, hvad de tror er den største CO2 synder i byggeriet?

Simon Kusk, der er tømrer og byggeleder, vurderer, at beton er en stor CO2 synder. Anders mener omvendt, at beton jo kan holde længe.

– Men måske kunne isoleringen have været anderledes end f.eks. altid bare Rockwool?, siger han og tilføjer:

– Men vi skal jo bare bygge det, de siger. Vi kan komme med forslag. Det er lige som at være gift, man skal jo bare gøre, som der bliver sagt.

Simon fortæller, at han har været med til at bygge AL2-bolig i Århus. Det er et DGNB-certificeret byggeri, udført primært i træ, og udviklet af tegnestuen Vandkunsten.

– Vi skulle rapportere omkring, hvordan vi affaldssorterede, og hvad vi havde smidt ud. Det var bygherre, der betalte for affaldssortering, fortæller han. Byggeriet endte med at vinde 'Årets byggeri 2018.'

– Bæredygtighed skal simpelt hen tvinges ind i udbudsmaterialet, før der sker noget, mener Simon. – Udbuddet er helt afgørende for, om vi affaldssorterer.

Anders er enig, men tilføjer alligevel:

– Mange af medarbejderne vil gerne have noget medindflydelse. Give input, så de føler sig hørt og vi lytter. For eksempel kom nogle af de nye med input til logistikken, så vi kan få materialer ind i lejligheden nemmere.

Hvad tænker du? Er det rigtigt, at du ikke har en stemme i denne sag? For kloden og byggeriet har god brug for hjælp til at sætte turbo på den grønne omstilling og nå 70% reduktion af CO2 udledningen i 2030. ■

KLIMAUDFORDRINGEN

Et tre-etages hus med kviste i Næstved bygget i krydslamineret træ. Arbejdet med denne type materialer er endnu ikke blevet prissat, men Prislisteudvalget er i gang med at se på det.

Krydslamineret træ er én løsning

Prislisten har det dog ikke med – endnu

TEKST OG FOTO: ANDERS LANGE

Verden står over for nogle seriøse udfordringer, hvis vi skal reduceret belastningen af klimaet og spare på vores ressourcer. Og byggeriet udleder meget CO2, så der er grund til at kigge nærmere på, om vi kan bygge anderledes. Her ligger svaret lige for: byg mere i træ!

Fordele: Vi producerer ikke CO2 når vi »laver« træ – tværtimod så suger træ CO2 ud af atmosfæren under opvæksten.

Træ kan nemt genbruges, så selv om et træhus skal rives ned, vil det meste af det kunne bruges til andre formål.

Krydslamineret træ, CLT, kan være en del af løsningen. Det koster ca. det samme at lave som beton, men monteringen er nemmere, da der skal bruges langt færre transporter og det er lettere at krane.

Lige nu har vi ikke priser på det i prislisten, men Forbundets Prislisteudvalg og Dansk Byggeri har besøgt et byggeri i Næstved for at se om det kan prissættes.

Diverse skruer, bånd, sløjfer, snit mm findes allerede i Prisli-

sten, men selve elementerne er vi nødt til at undersøge om kan måles i 0302 5-8 (samlede trækonstruktioner) og 0205 1-4 (tagkassetter). ■

Om byggeriet og CO2

- I nybyggeri her i Danmark står byggematerialerne for over 70 % af klimaaftrykket i hele bygningens levetid, inkl. el- og varme-forbrug.
- Produktion og transport af byggematerialer, samt nedrivning og affaldshåndtering fra byggeri udgør 11 % af jordens samlede CO2-udledning.
- Alene maskinerne på københavnske byggepladser udleder 80.000 tons CO2 om året, hvilket svarede til ca 5 % af Københavns CO2-udledning i 2017.

KOOPERATIONEN

Kooperationen organiserer kooperativt ejede virksomheder i Danmark. De har via en række interviews og workshops sat fokus på, hvordan medarbejdere i byggebranchen kan være med til at mindske unødvendig CO2 udledning.

En række idéer til inspiration til byggepladser vil blive samlet i et lille hæfte, som kan findes på www.kooperationen.dk

ASBEST

Utroværdig miljørapport

Ifølge miljørapporten var alt rengjort. Men da tømrerne krævede ekstra prøver, var der asbest overalt.

TEKST OG FOTO: **HELGA MATHIASSEN**

I foråret startede tømrerne Laurits Lillelund og Rikki Hansen på en byggeplads i Herlev. Der var blevet asbest-saneret på første etape af byggeriet før de gik i gang, og ifølge prøverne var alt i orden. Men efter kort tid begyndte de at mistænke, at asbest-saneringen ikke var i orden.

– Vi kunne se hvordan nedriverne håndterede de asbest-holdige facadeplader på etape 2 af byggeriet, fortæller Laurits Lillelund.

– De udenlandske kolleger, der stod for saneringen, brugte hverken værnemidler eller havde en miljøvogn. Det stod beskrevet, at de tog pladerne hele af, men det kunne vi jo se, at de ikke gjorde – og det var heller ikke muligt, for pladerne var sømmet fast.

Laurits og Rikki kunne se, at pladerne blev brækket ned med koblen, og en dag så de nogle nedrivere tømme en pose asbest-affald

ned i grabben på en manitou, som kørte gennem hele byggepladsen og tømte det støvende affald ned i en åben container.

– Vi blev bange for at saneringen var foregået på samme måde på Etape 1, hvor vi gik og arbejdede. Især da Rikki fandt et stykke af asbest-pladerne, der lå og flød på vores del af byggepladsen, fortæller Laurits.

STOPPEDE ARBEJDET

– Vi fortalte byggeledelsen, at vi mente, at saneringen ikke var udført korrekt, og så viste de os bare papirerne, der sagde, at der var taget prøver, og at der var 0,0 asbestfibre, siger Laurits.

Det stoledes tømrerne ikke på, så hele tømrersjakket stoppede arbejdet. Ifølge paragraf 17 i Normen må man stoppe arbejdet, hvis der opstår risiko for sikkerhed og sundhed.

Når du arbejder på en sag med asbest

- Ved begrundet mistanke om risiko for udsættelse for asbest, har man ret til at nægte at arbejde i området. Dette skal straks meddeles firmaet. Firmaet kan eventuelt anvise andet arbejde i ventetiden.
- Efter en asbestsanering skal området være rengjort. Konstateres der støv på flader, er der ikke tilstrækkelig rengjort.
- Asbestfibre kan ikke ses med det blotte øje, så prøvetagning er eneste mulighed, før man kan genoptage arbejdet i et tidligere asbestforurenede område.
- Prøvetagning skal tilrettelægges efter høring af arbejdsmiljørepræsentanten eller – i mangel heraf – en repræsentant fra sjakket.
- Prøveresultater skal altid udleveres til den valgte arbejdsmiljørepræsentant på stedet, eller – i mangel heraf – til en repræsentant fra sjakket. Først herefter kan arbejdet eventuelt genoptages.
- Arbejdsgiver skal notere de ansatte i en asbestprotokol og udlevere en kopi.

Det endte med, at der blev taget nye prøver, og arbejdsmiljørepræsentanten gik sammen med Laurits og Rikki rundt og udpegede, hvor de nye prøver skulle tages. 8 ud af 10 prøver viste, at der var asbest.

– Flere af de steder, vi udpegede, behøvede han slet ikke at tage prøver, fordi, som han sagde: »Her er helt sikkert asbest«, fortæller Laurits og siger videre:

– Ham, der havde taget prøverne, var fra samme firma, som stod for saneringen – og det var altså en bygning, der var meldt fri for asbest. Det burde aldrig kunne foregå, at samme firma både sanerer og bagefter tjekker sit eget arbejde.

UPOPULÆRT AT PÅPEGE FEJL

Da tømrerne næste dag mødte på arbejde, var der blevet taget nye prøveresultater. På det tidspunkt

havde byggelederen set sig så sur på Rikki og Laurits, at de måtte vente udenfor, mens resten af sjakket fik information om de nye prøveresultater.

– Det er ærgerligt at man skal have at vide at man er besværlig, når man faktisk påpeger, at de har lavet en virkelig alvorlig fejl, der kan være livsfarlig for os og vores kolleger, siger Laurits.

Sjakket fik den besked, at hele bygningen nu var saneret og klar til at arbejde i. Men det stoledes Laurits og Rikki ikke på.

– Det var jo en boligblok på fire etager med stillads hele vejen rundt. De fire mand, der stod for saneringen kunne umuligt have nået det på en enkelt dag, siger Laurits.

– Desværre var resten af sjakket ikke af den overbevisning, så mig og min makker måtte finde nyt arbejde, siger han. ■

Om asbest

Der findes ingen nedre grænseværdier for hvornår asbest er skadeligt. Dvs. at den mindste udsættelse for asbest-fibre kan give kræft.

Selv nedtagning af hele eternittagplader (såkaldt »mindre støvende arbejde«) fremstillet før 1988, frigiver asbestfibre.

Asbest er den arbejdsmiljøfaktor, der forårsager flest dødsfald i Danmark.

Ifølge Kræftens Bekæmpelse får ca. 250 personer årligt kræft i lunger eller lungehinder, fordi de har været udsat for asbest.

Laurits Lillelund og hans makker måtte kræve at der blev taget ekstra asbestprøver, fordi de kunne se, at saneringen ikke var foregået ordentligt.

Samarbejde mod social dumping

Entreprenør Hoffmann A/S har et samarbejde med fagforeningen om at oplyse de udenlandske arbejdere om deres rettigheder og muligheder i Danmark

TEKST: JAKOB MATHIASSEN OG LOTTE OTT / FOTO: SØREN D. ANDERSEN

På byggepladsen Mineralvandsfabrikken i Carlsberg Byen har totalentreprenøren Hoffmann A/S og fagforeningen 3F BJMF valgt at lægge hovedvægten på at oplyse de udenlandske arbejdere om deres rettigheder og muligheder i Danmark.

I den offentlige debat om hvilke værktøjer, der kan sikre ordentlige løn- og arbejdsforhold for de mange tusinder af udenlandske arbejdere, der knokler i Danmark, er det oftest kontrol-værktøjerne, som for eksempel ID-kort der bliver fremhævet.

»Der ikke noget galt med øget kontrol, men det er på høje tid, at vi også bruger tid og penge på at informere de udenlandske kollegerne om deres rettigheder og dermed inddrager dem i kampen for deres egne løn og arbejdsforhold«, siger Jakob Mathiassen, faglig sekretær i BJMF med ansvar for Carlsberg Byens byggepladser, om samarbejdet med Hoffmann og informationsmøderne.

Og det er netop hvad der sker på byggepladsen Mineralvandsfabrikken i Carlsberg Byen, hvor totalentreprenøren Hoffmann A/S og fagforeningen 3F BJMF har valgt at lægge

hovedvægten på at oplyse de udenlandske arbejdere om deres rettigheder og muligheder i Danmark.

HOFFMANN HJÆLPER MED AT AFHOLDE INFOMØDE

Informationen gør de udenlandske arbejdere i stand til at deltage i arbejdet for at sikre deres egne løn og arbejdsforhold. Samarbejdet er iværksat for at forebygge grov udnyttelse og underbetaling af udenlandsk arbejdskraft under byggeriet.

Den vigtigste del af dette samarbejde er et informationsmøde, hvor fagforeningen orienterer de udenlandske arbejdere om det danske samfund og deres rettigheder.

Hoffmann hjælper fagforeningen med at sikre at alle de udenlandske kollegaer på byggepladsen deltager i mødet. Det bliver afholdt i arbejdstiden uden at ledelsen er til stede, så de udenlandske kollegaer kan tale frit om eventuelle problemer.

EN ANSVARSBEVIDST ENTREPRENØR

Hvis fagforeningen opdager eventuelle problemer, så samarbejder totalentreprenøren, bygherren og fagforeningen om at løse problemerne lokalt, og helst i samarbejde med de udenlandske kollegaer.

Samarbejdet har fungeret på Hoffmanns byggeplads siden 4. februar 2019. Både fagforeningen og entreprenørselskabet har gjort sig værdifulde erfaringer med informationsmøderne og hvor omfattende problemerne med social dumping er i byggebranchen i dag.

»De udenlandske kollegaer har som regel et akut underskud af viden om det samfund, de lever og arbejder i. De kender hverken de danske love eller de danske overenskomster.«

»Fagbevægelsen står lidt alene, med det gigantiske arbejde det er at oplyse de mange tusinder af udenlandske kolleger i den københavnske byggebranche, og netop derfor er vi ekstra glade når et ansvarsbevidst entreprenørselskab sikrer, at vi kan informere dem ude på byggepladsen«, siger Jakob Mathiassen. ■

Hoffmann - Den løsningsorienterede partner, lyder firmaets slogan og i denne sag om de udenlandske arbejdere på Carlsberg holder det stik.

Groft og syst

»Når jeg tilbyder dig 80 kr. pr. time i hånden/lommen, er det alt sammenlagt ...«, sagde Nichlas Heyde, direktør for Net Construction ApS, da to litauiske ansatte spurgte om feriepenge og pension – og optog samtalen.

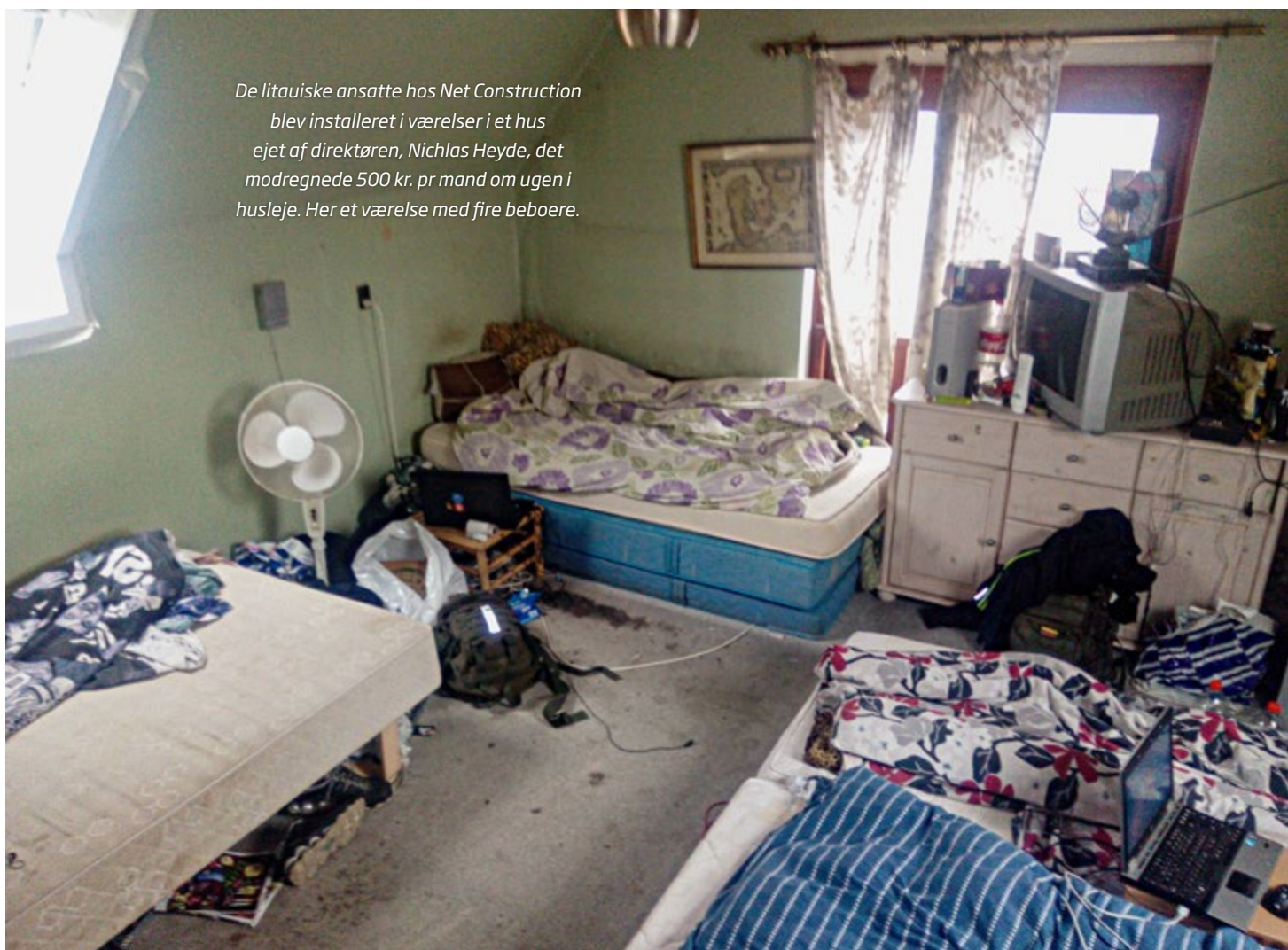
TEKST: LOTTE OTT / FOTO: PRIVAT

Edvinas Morkevicius og Kestutis Karsokas er fra Litauen og har arbejdet for danske Net Construction og Nichlas Heyde i flere år. De har været holdt uvidende om det meste på det danske arbejdsmarked, indtil BJMF møder dem på en byggeplads, og faglig sekretær Rune Nielsen giver dem sit visitkort.

Det går dog nogle måneder før, de to litauere henvender sig til faglig sekretær Rune Nielsen. En dag har de nemlig fået nok, og med hjælp fra faglig sekretær og tolk Nijole Franck, fortæller om deres arbejde og leveforhold i Danmark.

Deres personlige oplysninger, lydfiler og fagforeningens gran-

De litauiske ansatte hos Net Construction blev installeret i værelser i et hus ejet af direktøren, Nichlas Heyde, det modregnede 500 kr. pr mand om ugen i husleje. Her et værelse med fire beboere.

Systematisk snyd

sken i sagen fører til en faglig voldgift og et krav om efterbetaling på over 210.000 kr.

BENSPÆND FRA DANSK BYGGERI

Oprindelig lød kravet på 1,1 mio. kr til de ansatte i Net Construction. Men tekstlige spidsfindigheder og benspænd fra Dansk Byggeri gjorde, at sagen ikke kunne udvides til at omfatte samtlige ansatte i de perioder, de har været ansat i virksomheden.

Opmanden siger ligeud at hun ikke er i tvivl om at Net Construction ApS »igennem en længere årrække har beskæftiget litauiske bygningsarbejdere i sin virksomhed, og at virksomheden i hele perioden ikke har betalt overenskomstmæssig løn til de pågældende«.

Men på grund af tekstlige spidsfindigheder, er det ikke muligt at udvide kravet og opmanden må nøjes med at forholde sig til, at efterbetalingen alene angår to byggepladser i perioden 2016-2018.

TI TIMER OM DAGEN, SEKS DAGE OM UGEN

Kestutis har arbejdet for firmaet siden 2001 og Edvinas siden 2007. De har arbejdet mindst ti timer om dagen seks dage om ugen og nogle gange også om søndagen.

De har sammen med flere andre litauere boet på værelser i en ejendom, som Nichlas Heyde ejer og har betalt 500 kr. om ugen i husleje. Han har i perioder lukket for varmen, fordi han mente det

var for dyrt, og gennemrodet deres private ting.

De har aldrig modtaget nogen form for post eller andet fra myndighederne, da alt dette er endt hos Nicklas Heyde.

Nichlas Heyde har afvist at lade dem komme til sprogundersvisninger og givet dem det indtryk, at de ikke selv kunne vælge hvor de ville bo. Ingen af dem taler, skriver eller forstår dansk.

PRESSET TIL AT UNDERSKRIVE BLANKT PAPIR

En af betingelserne for at få arbejde hos Net Construction har været at underskrive en stribe dokumenter: ansættelsesbeviser, der ikke var udfyldt. Ugesedler, der til gengæld var udfyldt på forhånd med 37 timers arbejdsuge. Samt et helt blankt stykke papir.

Da fagforeningen kommer ind i sagen og finder årsopgørelserne fra SKAT, viser det sig, at Kestutis Karsokas i starten er registreret på Net Constructions adresse i Brønshøj.

Men fra 2013-2017 er både han og Edvinas Morkevicius registreret med adressen c/o Revico på Frederiksberg, hvor de aldrig har boet. Det gør derimod Net Constructions revisor, Revico.

DOKUMENTFALSK

I deres skattemapper har de tilsyneladende også givet Revico samtykke til at få adgang til deres personlige oplysninger for årene 2013 og 2015-2017. Men de har aldrig givet disse tilladelser og har selv først fået nemID i 2018.

I sagen figurerer desuden to andre helt enslydende papirer, med deres underskrifter på. Her står bl.a.:

»Net Construction skylder mig ikke noget og Net Construction har altid udbetalt mig min løn og SH/FF Samt pension.«

Men ingen af de to litauere har set det papir før sagen begynder at rulle og Net Construction forsøger at blive frikendt.

GROFT OG SYSTEMATISK

Sagen ender i Faglig Voldgift, hvor Net Construction ikke møder frem. Opmanden siger i sin kendelse, at de oplysninger, firmaet har givet, er utroværdige.

Opmanden slår fast, at »Net Construction igennem en længere årrække har beskæftiget litauiske bygningsarbejdere i sin virksomhed, og at virksomheden i hele perioden ikke har betalt overenskomstmæssig løn til de pågældende«.

»Virksomheden har herved groft og systematisk overtrådt de overenskomstmæssigt fastsatte lønvilkår«, lyder kendelsen fra opmanden, der dømmer Net Construction til at betale 210.669,40 kr.

MÅSKE KONKURSKARANTÆNE

Mens den fagretlige behandling var i gang, gik virksomheden konkurs og ejeren Nicklas Heyde sørgede i al hast for at flytte tre ejendomsbesiddelser over i et andet selskab.

Dermed var der ikke meget tilbage i konkursboet og de to litauere måtte derfor med fagfor-

eningens hjælp søge om beløbet hos Lønmodtagernes Garantifond.

Men sagen er ikke slut her. Advokatfirmaet Bech og Brun har sammen med BJMF rejst en civilretslig sag mod Nicklas Heyde for at have lavet konkursmanøvren, og også hævet penge fra firma-kontoen, mens Net Construction var under konkursbehandling.

Der er indgået et forlig på 9,2 mio. kr., som bl.a. betyder, at de tre ejendomme går tilbage til konkursboet foruden de penge, som Nichlas Heyde har hævet.

Derudover er der rejst krav om at give ham konkursskarantæne, hvilket vil sige at han ikke kan deltage i ledelsen af en virksomhed uden af hæfte personligt, dvs. aktieselskaber og anpartsselskaber.

GAMLE KENDINGE

Nicklas Heyde er en gammel kending af BJMF. Tilbage i 2010 kom BJMF forbi en af hans pladser og sørgede for at folkene der fik oprettet cpr-nummer og bankkonti. Men der blev kun sat penge ind én gang. Dette endte med at Net Construction måtte acceptere at betale 350.000 i efterbetaling og bod.

I august 2017 er der igen en faglig sag, der endte med at Net Construction måtte betale 55.000 kr. til 3F.

Faglig sekretær Rune Nielsen er ikke helt færdig med Nichlas Heyde. Han vil fremsætte krav for de øvrige litauere, der har været ansat hos Net Construction. ■

Valgte tillidsfolk
og arbejdsmiljø-
repræsentanter

BYGGEGRUPPEN

TILLIDSREPRÆSENTANTER

- **Johnny Würtz**, murer, Øens Murerfirma A/S, Frederiksberg Rådhus
- **Rasmus Lund-Petersen**, tømrer, Fryd! ApS, ZOO Lab.
- **Henrik Jørgensen**, tømrer, Curacon A/S, Nørregade 39, 1165 K
- **Kurt U. Jensen**, murerarbejdsmand, Hillock ApS, Otilia Hotellet, Carlsberg Byen
- **Thomas D. Bro**, tømrer, Skou Gruppen A/S, Kildevældsskolen, 2100 Ø
- **Michael Johnson**, murerarbejdsmand, K.A. Hansen Entreprise A/S, Bredgade 62
- **Bo Nielsen**, beton, Aarsleff A/S, Letbanens Station Lyngby

ARBEJDSMILJØREPRÆSENTANTER

- **Michael V. Bentsen**, murer, Murermester Rene Godthåb A/S, Vænge, Herlev
- **Mikkel Svare**, murer, Øens Murerfirma A/S, Frederiksberg Rådhus
- **Brian Frydenlund**, tømrer, Skou Gruppen A/S, Kildevældsskolen, 2100 Ø
- **Helga Mathiassen**, tømrer, Curacon A/S, Nørregade 39, 1165 K
- **James Goodley**, tømrer, Jakon A/S, Amager Strandvej 390, 2300 S
- **Søren Olsen**, murer, Murermester Claus Quistgaard A/S, Gunløsgade, 2300 S
- **Walther Bardino**, murer, Hillock ApS, Ancient Bath Aire – Carlsberg Byen
- **Asger Møller-Lind**, murer, Jeudan A/S, Havnegade 21-27, 1058 K
- **John W. Nielsen**, murer, K.A. Hansen Entreprise A/S, Bredgade 62
- **Bjarke Andersen**, beton, K.A. Hansen Entreprise A/S, i firmaet
- **Jonas V. D. Pihl**, tømrer, Palm Tømrer og Porebeton ApS, Saltværksvej 23 B, 2770 Kastrup
- **Thorbjørn Rüttsch**, tømrer, Byggefirmaet Logik & Co. A/S, Valnæsvej 19, 2730 Herlev
- **John Nielsen**, beton, Aarsleff A/S, Letbanens station Lyngby

SERVICEGRUPPEN

TILLIDSREPRÆSENTANTER

- **Rasmus Sørensen**, gartner, Gladsaxe Kirkegård
- **Agnar Strunk**, skovarbejder, Hededanmark A/S Ledøje

ARBEJDSMILJØREPRÆSENTANTER

- **Thomas Nydal**, gartner, Gladsaxe Kirkegård

Aktive tilmeldte byggepladser

Faggruppe	Virksomhed	Byggepladsadresse	Slutdato
Murer	Bang Nielsen A/S	Adelgade 14-16, 1304 Kbh. K	01-05-2020
Murer	Murermester J.Ole Pedersen A/S	Amager Strandvej, 2300 Kbh. S	30-12-2019
Murer	Bang Nielsen A/S	Amagerfælledvej 100, 2300 Kbh. S	01-06-2020
Murer	P Winther Jespersen A/S	Annasvej, 2900 - Hellerup	24-12-2019
Tømrer	Skou Gruppen A/S	Bellmansgade 5A, 2100 Kbh. Ø	01-04-2020
Tømrer	Einar Kornerup A/S	Betty Nansens Alle 51-55, 2000 Frd.berg	01-06-2020
Tømrer	Vsts.Dk	Bjerregaårds Sidevej 7, 2500 - Valby	01-02-2020
Tømrer	Personale-Match ApS	Bjerregaårds Sidevej, 2500 - Valby	22-12-2019
Tømrer	Riis & Bisgaard ApS	Bjerregaårds Sidevej 7, 2500 - Valby	01-02-2020
Murer + murarbænd	Murermester J.Ole Pedersen A/S	Blegdamsvej 32, 2200 Kbh. N	01-05-2020
Tømrer	Busk Entreprise ApS	Blegdamsvej 40, 2200 Kbh. N	01-06-2020
Murer	Einar Kornerup A/S	Borups Alle 253, 2400 Kbh. NV	20-12-2019
Murersvende + murarbænd	Karl A. Hansen Entreprise A/S	Bredgade, 1310 Kbh. K	01-02-2020
Tømrer	Spangenberg & Ladegaard ApS	Carlsberg Byen, 2500 Valby	22-12-2019
Tømrer	Dahlgard Byg ApS	Carlsberg Mineralvandsfabrik, 1799 Kbh. V	01-05-2020
Anlæg og byg struktør	Hhm A/S	Carlsberg Byen, 1799 Kbh. V	31-10-2020
Murer	Murermester Bøggild ApS	Carlshøjvej 28, 2800 Kgs. Lyngby	20-12-2019
Murer	Hbe Byg ApS	CF. Richsvej 150, 2000 Frederiksberg	20-12-2019
Tagdækkere	Nimtag ApS	Dalgas Have 15, 2000 Frederiksberg	20-12-2019
Tagdækkere	Icopal Entreprise ApS	DR Byen, 2300 Kbh. S	01-02-2020
Tømrer	N. H. Hansen & Søn A/S	DTU Byg. 306, 2800 Kgs. Lyngby	24-12-2019
Murer	Sandholt & Pedersen ApS	Eigtveds Alle 8, 2630 Taastrup	24-12-2019
Bygningsssnedker	E og P Service	Else Alfelts Vej, 2300 Kbh. S	24-07-2020
Tømrer og struktør	Byggefirmaet Logik & Co. A/S	Frederikssundsvej, 2400 Kbh. NV	01-02-2020
Tømrer	Venson Byg ApS	Frimestervej 36-44, 2100 Kbh. Ø	01-02-2020
Tømrer	Jeudan Projekt & Service A/S	Fuglebæksvej 2, 2300 Kbh. S	31-12-2019
Murer	Opn Entreprise A/S	Fyensgade 9, 2200 Kbh. N	10-03-2020
Murer	Murermester Casper Larsen ApS	Godt Gemt 17, 2880 - Bagsværd	01-04-2020
Tømrer	Holst & Lundgren A/S	Godt Gemt 17, 2880 - Bagsværd	01-04-2020
Murer + murarbænd	Murermester J. Ole Pedersen A/S	Hannemanns Alle, 2300 Kbh. S	01-02-2020
Tømrer	Morsø Døre & Vinduer	Haralds Vænge, 2950 - Vedbæk	24-12-2019
Tømrer + murer	Ole Jepsen A/S	Hyldegårds Tværvej 2, 2920 Charlottenlund	01-03-2020
Murer	Niels Poulsen ApS	Irmabyen, 2610 - Rødovre	24-12-2019
Tømrer	Skou Gruppen A/S	Irmingersgade 2-4, 2100 Kbh. Ø	22-12-2019
Murer + murarbænd	CPMG Construct ApS	Ishøj Boulevard, 2635 - Ishøj	20-03-2020
Tømrer	Bela-Byg A/S	Islandsbrygge 30B, 2300 Kbh. S	31-12-2019
Tømrer	Christian Buchwald ApS	Jerichausgade 37, 1777 Kbh. V	20-01-2020
Murer	Kjær Knudsen A/S	Kragevænget 11-13, 2400 Kbh. NV	31-12-2019
Tømrer	E og P Service	Lendemosevej 4, 2850 Nærum	01-03-2020
Murer+ murarbænd	Hillock ApS	Litauns Plads, 1662 Kbh. V	01-09-2021
Tømrer	Hans Henning Nielsen A/S	Lufthavnen T2, 2770 Kastrup	31-12-2019
Struktør & beton	Cg Jensen A/S	Lundtoftegårdsvej 91, 2800 Kgs. Lyngby	31-12-2020
Tømrer	Norman Og Stoffregen ApS	Mariendalsvej 56, 2000 Frederiksberg	31-12-2019
Murer + murarbænd	Hillock Aps	Ny Carlsbergvej 1-3, 1799 Kbh. V	10-02-2020
Tømrer	Dpu Gruppen Aps	Nørrebrogade 251, 2200 Kbh. N	01-04-2020
Murer	Gladsaxe Bygningsentreprise ApS	Nørregade 33, 1165 Kbh. K	01-01-2020
Tømrer	Dahlgard Byg ApS	Oslo Plads, 2100 Kbh. Ø	02-01-2020
Murer	Btn Byg ApS	Pasteursvej/Bohrsgade, 1799 Kbh. V	30-04-2020

Faggruppe	Virksomhed	Byggepladsadresse	Slutdato
Tømrer	A/S Julius Nielsen & Søn	Peter Lunds Vej 8, 2800 Kgs. Lyngby	01-02-2020
Murer	Curt Andersen A/S	Plantagevej 76, 2610 Rødovre	27-12-2019
Murarbmænd	Bang Nielsen A/S	Rich. Mortensens Vej 8-14, 2300 Kbh. S	10-02-2020
Anlægsstruktør	Lp Montage	Rolighedsvej 1, 2750 Ballerup	28-12-2020
Murer	Niels Poulsen ApS	Rolighedsvej 1, 2750 Ballerup	01-01-2020
Murer + murarbmænd	Th Mur & Fliser ApS	Skjeborg Alle, 2630 Taastrup	20-07-2020
Tømrer	Trørød Entreprise A/S	Skodsborg Kurhotel, 2942 Skodsborg	10-05-2020
Tømrer	Børge Nielsen A/S	Skovlytoften 15, 2840 Holte	11-06-2020
Murer + murarbmænd	Murermester J. Ole Pedersen A/S	Skovriddergårdsvej 60, 2830 Virum	24-12-2019
Tømrer	Juul & Nielsen A/S	Slagterhusgade 6-10, 1715 Kbh. V	22-12-2019
Tømrer	Casadana Entreprise ApS	Smyrnavej 12-14, 2300 Kbh. S	31-12-2019
Tømrer	Flemming Schrøder A/S	Sophie Magd. Vej 11, 3460 Birkerød	20-12-2019
Tømrer	Snedkermester Arne Pedersen A/S	Strandgade 153, 1401 Kbh. K	01-01-2020
Murer	Murermester J. Ole Pedersen A/S	Strandlodsvej 13, 2300 Kbh. S	01-02-2020
Tømrer	Adserballe & Knudsen A/S	Stubbeløbsgade 8, 2100 Kbh. Ø	31-10-2020
Tømrer	Øens Murerfirma A/S	Sydhavnsvej 16, 2450 Kbh. SV	01-01-2020
Tømrer	Hovedstadens Bygningsentreprise A/S	Søborg Hovedgade 200, 2860 Søborg	20-12-2019
Murer	Entreprenør Erling Jensen A/S	Tobaksbyen, 2860 Søborg	01-07-2022
Murer + murarbmænd	Bang Nielsen A/S	Torveporten 6, 2500 Valby	24-12-2019
Tømrer	Combi Byg A/S	Trørødvej 76, 2950 Vedbæk	01-02-2020
Struktør & beton	Linå	Vasbygade 5, 2450 Kbh. SV	03-03-2020
Murer	Niels Poulsen ApS	Ved Stiboderne, 2450 Kbh. SV	01-02-2020
Tømrer	Knud Færgaards Eftf A/S	Vesterbro Torv, 1602 Kbh. V	01-02-2020
Murer + murarbmænd	Øens Murerfirma A/S	Vintergækvej, 2770 Kastrup	01-12-2022
Murersvende	Peter Maler A/S	Vognmandsmarken, 2100 Kbh. Ø	01-01-2020
Tømrer	Hovedstadens Bygningsentreprise A/S	Åbakkevej 56, 2720 Vanløse	01-04-2020

TILMELD DIN BYGGEPLADS

Har du tilmeldt pladsen til fagforeningen? Hvis ikke, så gør det med det samme.

Kontakt Trine Askelund på: trine.askelund@3f.dk
88 92 89 93

eller brug
qr-koden:

Møder i Snedker-Tømrernes Brancheklub

2019
18. december: Bestyrelsesmøde kl. 16-18

2020
9. januar: Bestyrelsesmøde kl. 16-18
6. februar: Bestyrelsesmøde kl. 16-18
12. marts: Bestyrelsesmøde kl. 16-18

Kvinde, håndværker, krop og faglighed

Gymnastik/afspænding, fagpolitisk oplæg, dialog over et enkelt måltid mad otte mandage i vinteren 2020

BAGGRUND

Kvinde i byggefag, et mandsdomineret fag, kan have særlige udfordringer. Det kan være fysiske udfordringer, som kræver at man passer på sin krop og der kan være særlige faglige og fagpolitiske udfordringer fordi man tilhører det underrepræsenterede køn, der måske ikke lige matcher den traditionelle kultur, humor, o.l.

MÅL

Målet med forløbet er todelt:

- Fysisk træning
- Dialog om fagpolitiske emner

INDHOLD

- Gymnastik/afspænding. Kroppen gennemgås ved en kvindelig ekspert på området.
- Fagpolitisk oplæg. Et forskelligt emne på hver mødegang: F.eks. Ligeløn, fædre barsel, arbejdsmiljø, det kønsopdelte arbejdsmarked, stress og køn m.m.
- Dialog over et enkelt måltid mad.

HVORNÅR

Mandage kl. 16.30-20.00
13., 20., og 27. januar
3., 17. og 24. februar
2. og 9. marts

HVOR

Metal Hovedstaden
Nyropsgade 25, 5. sal
1790 København V

TILMELDING

Tilmelding til Lene Neerup
lene.neerup@3f.dk
Tlf.: 88 92 26 85
FIU-nr.: 5207 20 00 61

INFO

Dorthe Schou Holm
dorhol@kk.dk

FAGLIGE SAGER

AF FREDDY RIDDERHAUGEN

Afskedigelse i forbindelse med forældreorlov

(Bygningsoverenskomsten)

Da den faglige sag starter, har en svend mere end seks måneders anciennitet i sin virksomhed og er derfor i henhold til bygningsoverenskomsten, berettiget til løn under fædreorlov.

I forbindelse med den forestående familieførelse, sender svenden en sms til firmaet og meddeler planlagt forældreorlov med start ca. tre måneder frem i tiden.

Firmaet svarer bekræftende pr. sms, at orlovsønskerne er modtaget.

Da fødslen finder sted, afholder svenden to ugers fædreorlov og – efter aftale med virksomheden – fem feriefridage

Ved tilbagevenden fra fædreorlov og feriefridage, modtager svenden en opsigelse til

fratrædelse ca. halvanden måned inden forældreorloven skal starte.

Begrundelsen på opsigelsen er »arbejdsmangel«.

Fagforeningen begærer mægling med krav om erstatning for brud på ligebehandlingslovens §9, med krav om ni måneders løn. Firmaet mener at kunne dokumentere, at der er tale om arbejdsmangel. Enighed opnås ikke.

Ved organisationsmægling opnås der ikke enighed.

Parterne indgår herefter forlig, hvorefter firmaet betaler en erstatning til svenden på kr. 181.035. ■

Polski Klub / Polsk Faglig Klub

GRUDZIEN / DECEMBER

Spotkanie swiateczne / Julefest

KONTAKT Z KLUBEM

Robert Olejnik

rpl@def.dk, +45 22 79 89 60

Agnieszka Kluczyk

agnieszka.kluczyk@batkartellet.dk

Struktør- og betonklubben

Møder i 2020

ONSDAG DEN 22. JANUAR KL. 16.00

Åbent bestyrelsesmøde

ONSDAG DEN 4. MARTS KL. 16.00

Åbent bestyrelsesmøde

ONSDAG DEN 25. MARTS KL. 16.00

Åbent bestyrelsesmøde

ONSDAG DEN 29. APRIL KL. 16.00

Åbent bestyrelsesmøde

Alle møder afholdes i BJMF, Mølle Allé 26,
2500 Valby

Udvalgte konkurser siden sidst

CVR.nr.	Virksomhed	Dekret*	Frist for anmeldelse til LG
39687577	LW Construction IVS	13-13-2019	13-12-2019
38167197	Bison Kloak og Anlæg Aps	18-09-2019	18-01-2020
39825449	Tempustar IVS	03-10-2019	03-02-2020
39072270	Pilvikar IVS	09-10-2019	09-02-2020
40302077	Tempo personale IVS	10-10-2019	10-02-2020
57236515	Gerner Hansen og Jørgen Petersen A/S	19-10-2019	19-02-2020
37042539	Enago ApS	29-10-2019	29-02-2020

Hvis du har været ansat hos nogle af ovenstående virksomheder i de seneste 6 måneder før konkursen (*dekret dato) skal du snarest henvende dig i fagforeningen til:

Ebbe Dalgaard, tlf.: 88 92 26 67, mail: ebbe.dalgaard@3f.dk eller
Jette Nordentoft, tlf.: 88 92 89 79, mail: jette.nordentoft@3f.dk

Murerarbejdsmændenes Efterløns- og Pensionistklub

Vi mødes den første tirsdag i måneden, kl. 10.00 i Smedjen, Mølle Allé 26, 2500 Valby

- Er du murerarbejdsmand?
- Er du pensionist eller efterlønnør?
- Vi du med i klubben og møde kolleger?

Så ring til Palle Lund, tlf. 61 37 41 27

Murernes Seniorklub

Halvårsplan for 2020

TIRSDAG DEN 21. JANUAR, KL. 10.30

Skurmøde (halvelveren)

TIRSDAG DEN 18. FEBRUAR, KL. 10.30

Skurmøde (halvelveren)

TIRSDAG DEN 17. MARTS, KL. 10.30

Skurmøde (halvelveren)

TIRSDAG DEN 21. APRIL, KL. 10.30

Skurmøde (halvelveren)

TIRSDAG DEN 19. MAJ, KL. 10.30

Skurmøde (halvelveren)

I juni holder vi skovtur, dato kommer der nærmere om.

Alle møderne foregår i kælderen og der er sørget for en bid brød og lidt til halsen.

Har du forslag til emner til møderne, så tag dem med på næste klubmøde.

Bestyrelse

Jørgen Bentzen

joergen_bentzen@mail.dk, 28 26 91 32

Johnny Weber

johnnyweber@live.dk, 60 60 63 02

Jørgen Ringholm Andersen

jjrraa@live.dk, 40 41 30 72

Gunnar Jan Hansen

murergunnarjan@gmail.com, 40 89 66 58

Frank Iversen

t.38192584@gmail.com, 27 34 58 70

MEFF Seniorklubben

Miljø Energi & Forsynings-
arbejdernes Seniorklub

EFTERÅR/VINTER 2019

Torsdag 8/11: Hyggedag

Torsdag 15/11: Bowling

Torsdag 22/11: Julefrokost

Torsdag 6/12: Julebanko/gløgg

Torsdag 20/12: Hyggedag

Bestyrelsen i MEFF-seniorklubben

Finn Petersen, formand, 40 42 73 35

Birger Læbel, kasserer, 25 51 82 05

Bjarne Larsen, sekretær, 29 82 41 21

Kurt Bidstrup, best.medl., 22 26 90 10

Inger Isaksen, best.medl., 25 82 46 77

Bjarne Larsen, best.medl., 29 82 41 21

David Gibson, suppleant, 40 38 30 44

Alle ordinære klubbeg holdes i fagforeningen (Musikhuset), kl. 10.00

Vi arrangerer 3-4 bowlingdage pr. sæson. Vi har som målsætning at holde 2-3 arrangementer eksternt. Vi afholder 1 skovtur årligt.

Linoklubben for efterlønnere og pensionister

Vi mødes kl. 11.00 på Mølle Allé, Musikhuset, den anden mandag i måneden.

KONTAKT TIL KLUBBEN

Poul-Erik Næs, tlf. 40 77 89 42

Gartnernes Seniorklub første halvår 2020

ONSDAG DEN 8. JANUAR, KL. 11.30

Den ordinære Generalforsamling i Gartnernes Seniorklub.

Endelig dagsorden udleveres på mødet den 9. januar.

Husk madpakke

Sted: Mølle Allé 26, 2500 Valby

ONSDAG DEN 12. FEBRUAR, KL. 11.30

Vi skal have madpakker med. Når de er spist, starter det årlige Bankospil. Der er fine gevinster. Overskuddet går til »fløde til kaffen«. Vi slutter dagen med kage og kaffe.

Sted: Mølle Allé 26, 2500 Valby

ONSDAG DEN 11. MARTS, KL. 11.30

Program meddeles senere.

Sted: Mølle Allé 26, 2500 Valby

ONSDAG DEN 8. APRIL, KL. 11.30

Program meddeles senere.

Sted: Mølle Allé 26, 2500 Valby

ONSDAG DEN 13. MAJ, KL. 10.00

Vi arbejder på det årlige besøg i Tivoli. Vi mødes i Tietgensgade 12, kl. 10.00.

Endelig invitation ved mødet den 13. marts.

ONSDAG DEN 10. JUNI, KL. 9.30

FRA VALBY STATION

Den årlige skovtur, program meddeles senere.

JBTI-klubben

Klubbens medlemmer mødes hver tirsdag, fra kl. 10 på Mølle Allé 26, i klublokalerne.

Der afholdes bestyrelsesmøde en gang pr. måned.

Den anden tirsdag i måneden er der morgenbord med rundstykker, franskbrød og pålæg. Der er kammeratligt samvær med mulighed for at nyde en øl/vand/kaffe eller en gang billard.

28. DECEMBER 2019:

Nytårskur

17. MARTS 2020, KL. 10.00:

Generalforsamling i JBTI-klubben

Musikhuset, Mølle Allé 26, Valby

Der er spisning efter generalforsamlingen.

KONTAKT TIL KLUBBEN:

Formand Villy Hansen, tlf. 30 48 22 53.

Seniorklubben TIB

JANUAR

8. januar	kl. 10.30	Stor banko
15. januar	kl. 10.30	Kammeratdag
22. januar	kl. 10.30	Kammeratdag
29. januar	kl. 10.30	Stor banko

FEBRUAR

5. februar	kl. 10.30	Kammeratdag
12. februar	kl. 10.30	Generalforsamling
19. februar	kl. 10.30	Fastelavn
26. februar	kl. 10.30	Kammeratdag

MARTS

4. marts	kl. 10.30	Kammeratdag
11. marts	kl. 10.30	Stor banko
18. marts	kl. 10.30	Kammeratdag
25. marts	kl. 10.30	Kammeratdag

MAJ

6. maj	Ud i det blå - skovtur
--------	------------------------

APRIL

1. april	kl. 10.30	Stor banko
15. april	kl. 10.30	Kammeratdag
22. april	kl. 10.30	Kammeratdag
29. april	kl. 10.30	Stor banko

KONTAKT TIL KLUBBEN

Formand: Erik Jensen, 25 37 22 31

Kasserer: Kirsten Højer Olsen, 51 35 20 49

Snedkerstiftelsen

Snedkerstiftelsen yder hjælp til trængende medlemmer af BJMF, der arbejder indenfor for det tidligere forbund TIBs brancher.

Det er muligt at søge støtte til: Trængende medlemmer og pensionister, der pga. sygdom, arbejdsløshed o.l. har brug for hjælp. Hjælp til ferie. Aktiviteter, der afhjælper trængendes behov for støtte. Mindre legatportioner.

Brug de rigtige skemaer til ansøgninger – find dem på fagforeningens hjemmeside www.3f/bjmf.dk eller kom i fagforeningen og hent dem.

Faglige Seniorer

FREDAG DEN 17. JANUAR, KL. 10.30

Christina Hautop

Kinesiolog og kostvejleder om hvordan får man et godt immunforsvar? Kosttilskud, en god forbrænding og stofskifte, mere glæde, ændrer mønster, motion, naturlige produkter.

Sted: 3F Københavns Chauffører, Svanevej 22, 2200 København N.

FREDAG DEN 7. FEBRUAR, KL. 10.30

Mona Striib

Forbundsformand for FOA om sikring af et sundhedssystem og en hospitalssektor med ordentlige betingelser for personalet.

Sted: FOA SOSU, Godthåbsvej 15, 2000 Frederiksberg

FREDAG DEN 6. MARTS, KL. 10.30

Kirsten Nissen

Formand for Ældrerådet i Københavns kommune om udfordringerne for Ældrerådets arbejde. Arbejdet for ældreboliger, som kan betales. Udfordringerne for ældre efter hospitalsophold og ny teknologi hjemme og på plejehjem.

Sted: 3F BJMF, Mølle Allé 26, 2500 Valby

FREDAG DEN 17. APRIL, KL. 10.30

Mogens Lykketoft

Fhv. minister og formand for FN's Generalforsamling om FN og De 17 Verdensmål. Hvordan opfylder vi dem?

Sted: Metal Hovedstaden, Nyropsgade 25, 1780 København V

FREDAG DEN 15. MAJ, KL. 10.30

Repræsentantskabsmøde

Sted: Malernes Fagforening, Lygten 10, 2400 Kbh. NV

Hver klub har ret til at deltage med 3 repræsentanter

KONTAKT

Sektionsformand Per Nilsson,
Tunnelvej 12 st. th., 2600 Glostrup
23 32 41 73, pn9639@gmail.com

Følg med på hjemmesiden
www.fagligseniorkbh.dk

MEFF Seniorklubben

*Miljø Energi & Forsynings-
arbejdernes Seniorklub*

2019

20. december: Hyggedag

VINTER/FORÅR 2020

9. januar:	Gule ærter (kl. 12.00)
23. januar:	Mødedag
6. februar:	Mødedag
13. februar:	Bowling (kl. 12.00) Herlev
20. februar:	Mødedag
5. marts:	Mødedag
12. marts:	Bowling (kl. 12.00) Herlev
19. marts:	Mødedag
2. april:	Mødedag
16. april:	Generalforsamling
28. maj:	Skovtur

Bestyrelsen i MEFF-seniorklubben

*Finn Petersen, formand, 40 42 73 35
Birger Læbel, kasserer, 25 51 82 05
Bjarne Larsen, sekretær, 29 82 41 21
Kurt Bidstrup, best.medl., 22 26 90 10
Inger Isaksen, best.medl., 25 82 46 77
Bjarne Larsen, best.medl., 29 82 41 21
David Gibson, suppleant, 40 38 30 44*

Alle ordinære klubbage holdes i fagforeningen (Musikhuset), kl. 10.00

Vi arrangerer 3-4 bowlingdage pr. sæson. Vi har som målsætning at holde 2-3 arrangementer eksternt. Vi afholder 1 skovtur årligt.

Snedker og Tømrernes Pensionist- og efterlønssklub

Klubben optager alle tidligere TIB'ere

MØDEDAGE

Den anden og fjerde torsdag i måneden kl. 10.00 i fagforeningen, Mølle Allé 26, 2500 Valby

KONTAKT

Formand: Ebbe Bay, tlf. 42 29 13 18
Kasserer: Poul Larsen, tlf. 36 75 07 74
Bank: Arbejdernes Landsbank, 5327 0516262

Det sker i fagforeningen

DECEMBER

- 18/12 16.00 Bestyrelsesmøde i Snedker-Tømrernes Brancheklub
- 20/12 8.00 Fisketur med A-klubben fra Vedbæk Havn

JANUAR

- Uge 4 og 5 Efteruddannelse i byggeriet
- 9/1 16.00 Bestyrelsesmøde i Snedker-Tømrernes Brancheklub
- 13/1 16.30 Kvindegymnastik og oplæg
- 17/1 12.00 Taffel i Murerarbejdsmændenes Faglige Klub
- 20/1 16.30 Kvindegymnastik og oplæg
- 22/1 16.00 Struktør- og Betonklubben åbent bestyrelsesmøde
- 27/1 16.30 Kvindegymnastik og oplæg
- 29/1 16.00 Nytårskur i Murerbrancheklubben

FEBRUAR

- 3/2 16.30 Kvindegymnastik og oplæg
- 5/2 Fagligt to-dages kursus for privatansatte gartnere
- 6/2 16.00 Bestyrelsesmøde i Snedker-Tømrernes Brancheklub
- 17/2 16.30 Kvindegymnastik og oplæg
- 24/2 16.30 Kvindegymnastik og oplæg
- 27/2 16.00 Generalforsamlinger i Gartnerklubberne

MARTS

- 2/3 16.30 Kvindegymnastik og oplæg
- 4/3 16.00 Struktør- og Betonklubben åbent bestyrelsesmøde
- 9/3 16.30 Kvindegymnastik og oplæg
- 12/3 16.00 Bestyrelsesmøde i Snedker-Tømrernes Brancheklub
- 25/3 16.00 Struktør- og Betonklubben åbent bestyrelsesmøde

Åbningstider

FAGLIG AFDELING

- Mandag 7.00 - 15.30
- Tirsdag 7.00 - 15.30
- Onsdag 7.00 - 15.30
- Torsdag 7.00 - 17.00
- Fredag 7.00 - 12.00

A-KASSEN

- Mandag 8.30 - 15.30
- Tirsdag 8.30 - 15.30
- Onsdag Lukket
- Torsdag 8.30 - 17.00
- Fredag 8.30 - 12.00

SOCIALRÅDGIVERE

- Mandag 9.00 - 12.00
- Tirsdag 9.00 - 12.00
- Onsdag 9.00 - 12.00
- Torsdag 9.00 - 17.00
- Fredag 9.00 - 12.00

Fisketur med A-klubben

Fredag den 20. december, kl. 8.00 fra Vedbæk

Fisketur med det gode skib M/S Skjold.
Vi går efter nytårstorsken.
Afgang fra Vedbæk nordremole kl. 8.00.
Vi er i havn igen kl. 15.00.
Alle medlemmer velkomne – så længe der er pladser.

Pris: 100 kr. som betales ombord
Tilmelding: Til Lars på sms 40 26 89 75

Udgivelser og deadlines 2020

BLAD NR. 1

Deadline: 6. januar
Omdeling: 10. februar

BLAD NR. 2 (BRANCHEINDSTIK)

Deadline: 4. marts
Omdeling: 14. april

BLAD NR. 3

Deadline: 27. april
Omdeling: 15. juni

BLAD NR. 4 (BRANCHEINDSTIK)

Deadline: 3. august
Omdeling: 14. september

BLAD NR. 5

Deadline: 14. september
Omdeling: 26. oktober

BLAD NR. 6 (BRANCHEINDSTIK)

Deadline: 2. november
Omdeling: 14. december

SOMMERHUSE

ALLE MEDLEMMER AF FAGFORENINGEN KAN LEJE
SOMMERHUSENE I RØRVIG SE LEDIGE TIDER OG
PRISER PÅ WWW.3F.DK/BJMF ELLER SCAN KODEN:

Afdøde kolleger - æret være deres minde

Navn	Fag	Født	Død
Willy Olsen	Møbelsnedker	10-03-1921	26-10-2019
Carsten Bjørnbak Hansen	Specialarbejder	06-06-1952	21-10-2019
Ole Hendriksen	Brolæggersvend	18-06-1954	14-10-2019
Hans Kristian Villadsen	Jord- & betonarbejder	10-11-1941	10-10-2019
Søren Kai Spendrup	Jord- & betonarbejder	25-11-1940	03-10-2019

Filmens Ricky Turner skal have sin egen varevogn for at blive bud hos PDF. Foto: Joss Barrat.

FILMANMELDELSE

En moderne slave

TEKST: JOHN POULSEN

Siden 1969, da Ken Loach debuterede, har den nu 83-årige instruktør lavet politiske og sociale film, og med *Jeg*, *Daniel Blake*, som i 2016 vandt den Gyldne Palme i Cannes, troede man, at toppen var nået, men det var den ikke. *Sorry We Missed You* overgår den. Med hård hånd tager han her fat om et helt aktuelt og presserende arbejdsmarkedsproblem, og det rammer lige i hjertekulen på tilskuere, der har et hjerte, at følge denne arbejderfamilie, der trods den bedste vilje og en overmenneskelig arbejdsindsats bliver smadret af et system, der tillader at arbejdsgivere presser de ansatte til ud over den yderste grænse.

En film kan selvfølgelig ikke skabe revolution, men denne er et opråb om, at noget er rivende galt, og at arbejderklassen og fagbevægelsen må samle sig til oprør mod den udvikling, der er i gang med at ødelægge, hvad der er opnået gennem mange års kamp. Det gælder ikke kun i England men overalt, også i vores smørhul, at det bliver mere og mere almindeligt at lave 0-timers kontrakter, hvor man kun får løn for de timer, man arbejder, og hvor feriepenge og løn under sygdom er en by i Rusland. Det sker under foregivelse af, at den ansatte er selvstændig og selv bestemmer sin arbejdstid, men i virkeligheden er det en form for moderne slaveri, hvor den »selvstændige«

totalt er underlagt firmaets bestemmelser uden selv at have nogen rettigheder.

Da Ricky igen bliver arbejdsløs, søger han arbejde i pakkeudbringningsfirmaet PDF, hvis navn til forveksling ligner DPD, som Postnord arbejder sammen med. Han får jobbet, da han med glæde siger ja til en 0-timers kontrakt, for det betyder, at han kan arbejde mere end otte timer om dagen og dermed komme af med den gæld, der har oparbejdet sig i perioder med arbejdsløshed. Han får betaling for hver afleveret pakke, men bliver fratrasket fejlleveringer og forsinkelser. Han skal selv sørge for bil og køber derfor en varevogn, hvad der indebærer, at de må sælge hans kones bil, som hun har brugt i sit job som hjemmehjælper, hvor man også selv må sørge for transport.

Det bliver til lange arbejdsdage for forældrene, børnene er meget alene, og der opstår alvorlige konflikter i den ellers så harmoniske familie. På et tidspunkt bliver Ricky overfaldet af nogle bøller under sit arbejde og kommer så slemt til skade, at han må på hospitalet, men han har ikke råd til at lægge sig syg. Filmen slutter med, at han trods sin elendige tilstand og familiens protester tager på arbejde. Resten må vi selv forestille os, og det har man slet ikke lyst til, men vi kan på det varmeste anbefale denne gribende, velspillede og politisk aktuelle film. ■

Sorry We Missed You

Instruktion: Ken Loach. Manuskript: Paul Laverty

Premiere den 12. december